

FORSKE I FJÆRA 1: BIOLOGISK MANGFOLD

Fjære-sonen er området mellom flo og fjære (høyvann og lavvann). Dyr og alger som lever her må tåle store skiftninger i sitt miljø: Uttørring, skiftninger i temperatur og bølger. Dessuten er det stor konkurranse om plassen. Dyr og alger som overlever i fjæra er derfor godt tilpasset sitt miljø.

Oppgave: Finn flest mulig dyr og alger.

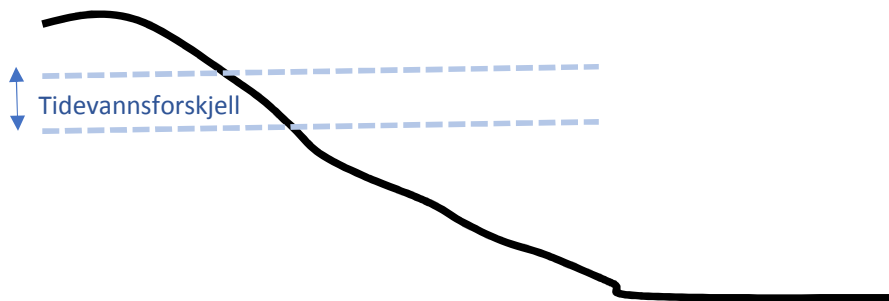
Utforsk: Hvor i fjæra lever de, hvordan er de tilpasset sitt miljø?

Hvordan finne dyr og alger:

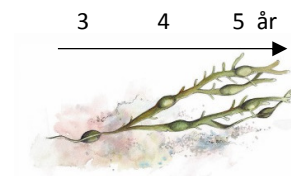
- Let på steiner og fjell
- Se under steiner og mellom tang
- Plukk noen tang-kvaster, og rist i et kar med vann
- Grav i sanden: se etter pustehullene til skjell.

Oppgaver:

- A. **Tidevann:** Marker vannstanden ved starten av økta med en pinne. Marker hvor vannet er ved slutten av økta: Hvor langt har vannet flyttet seg? _____ cm
- B. **Sonering:** Hver enkelt tangart vokser i forskjellige høyde i fjæra. Finn navn på minst fire tang-arter. Finn ut hvor de forskjellige tangartene vokser, (rekkefølgen fra øverst til nederst). Noter navnet på riktig plass på figuren.

- C. **Hvor gammel?** Grisjetangen vokser i 2 år før den første blæra dannes. Siden dannes ei ny blære hvert år på hver stilk. Finn alderen på en grisjetang ved å telle blærene på hovedstilk og så legge til 2 år. Hvem kan finne den eldste grisjetangen? Noter alderen på grisjetangen dere fant: _____ år.

- D. **Hvilke arter?** Finn flest mulig dyr og alger. Bruk utdelt bestemmelsesark for å finne art. Spør nabopatroljen hvis dere er usikre. Noen arter står ikke i skjema eller bestemmelsesarket, da kan du få hjelp av veileder.

Kryss av eller skriv inn navn i skjema. Kryss av om de er levende/døde, og hvor de lever.

Hva tror du de spiser? Hvordan har de tilpasset seg et liv i fjæra?

Ved avslutning av aktivitet: Hell dyr og alger ut igjen nederst i fjæra når dere er ferdige. Det blir snart oksygenmangel i vannet når det står i ro i plastkaret.

Biologisk mangfold er naturens mangfold, og omfatter variasjonen i all verdens livsformer og deres levesteder. Det er registrert omtrent 41 000 forskjellige arter i Norge, men man tror at det finnes ytterligere 14 000 arter som fremdeles ikke er oppdaget. Menneskelig aktivitet gjør at mange arter utrykkes. Hver eneste dag regner man med at over 100 arter forsvinner fra jorda for alltid. Norge har sluttet seg til den globale konvensjonen om vern og bærekraftig bruk av alt biologisk mangfold. For å overvåke og bevare biologisk mangfold, er det viktig at vi utforsker hvilke arter som finnes her.

FORSKE I FJÆRA 1: Biologisk mangfold

Navn på patrulje: _____

Navn på dyr og alger vi fant i fjæra:
Skriv inn flere arter som dere finner!

	Navn på art	Levende eller død?		Hvor lever arten?		
		Lever	Død	På fjell/stein	På eller i sand	Svømmer fritt i vannet
KREPSDYR	Strandkrabbe					
	Eremittkreps					
	Tanglus					
	Tangloppe					
	Rur					
LEDDORMER	Fjæremark					
	Posthornmark					
BLØTDYR	Blåskjell					
	Hjerteskjell					
	Sandskjell					
	Vanlig strandsnegl					
	Butt strandsnegl					
	Albusnegl					
PIGGHUD	Vanlig korstroll (sjøstjerne)					
	Kråkebolle					
NESLEDYR	Glassmanet					
	Brennmanet					
	Hesteaktinie (sjøanemone)					
	Hydroide (polyppdyr)					
ALGER	Tarmgrønske					
	Havsalat					
	Grisetang					
	Blæretang					
	Sagtang					
	Fingertare					
	Martaum					
	Fjørehinne					
	Søl					

FORSKE I FJÆRA 2: Marint søppel

Hvert år dør eller skades trolig mer enn en million sjøfugl, over hundre tusen marine pattedyr og et ukjent antall fisk over hele verden på grunn av menneskeskapt søppel.

Det kan ta flere hundre år før marint søppel brytes ned og blir «borte» i naturen.

Utforsk: Hvor mye søppel er det på stranden ved landsleiren, og hvor kommer det fra?

Du kan hjelpe!: Plukk opp alt søppel dere finner i patruljens strandsone. Legg i søppelsekk.

Personlig forbruk	Antall
Drikkeflasker	
Leker	
Korker, drikkeboksringer	
Matembalasje, bestikk, take-away	
Lighter, snusbokser	
Plastposer	
Sko	
Sugerør, plastpinner	

Fiskeri og maritimt	Antall
Fiskegarn	
Olje- og bensinkanner	
Tau	
Bøyer	
Isopor, fiskekasser	

Industri	Antall
Byggematerialer /trevirke	
Plastpellets	
Glassfiber	

Hygiene og sanitær	Antall
Bleier	
Sprøyter/spisser	
Våtservietter	
Q-tips	
Tamponger, bind	

